

Koncepcia rozvoja, fungovania a riadenia Úradu na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti

Úvod

Vytvorenie Úradu vnímam ako unikátnu príležitosť zintenzívniť boj s protispoločenskou činnosťou na Slovensku.

Mojou víziou rozvoja a fungovania Úradu je urobiť maximum pre masívny nárast počtu oznamovateľov protispoločenskej činnosti na Slovensku. Strategickým cieľom pre mňa bude, aby úroveň, kvalita a efektívnosť ochrany týchto chránených oznamovateľov začali účinne zlepšovať život na Slovensku ako aj pôsobiť preventívne na potenciálnych páchatelov protispoločenskej činnosti.

Dovolím si uviesť aspoň tri aspekty významné podľa mňa pre kreovanie Úradu.

1) Diferencovaný prístup k ochrane oznamovateľov

Vychádzajúc zo svojich osobných poznatkov, ako aj ďalších mne dostupných faktov a informácií, predpokladám v praktickom fungovaní Úradu neodkladnú potrebu zdefinovania resp. vyprofilovania minimálne týchto dvoch odlišných prístupov k ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti :

A) Oblasť štátnej správy, verejnej správy a samosprávy

Súčasný stav :

- oznamovatelia protispoločenskej činnosti v tomto sektore iba zriedkavo čelia vyslovene protiprávnym krokom zo strany svojich zamestnávateľov
- v týchto organizáciách spravidla existujú funkčné kontrolné a revízne mechanizmy
- činnosť tejto sféry je pod viac či menej účinnou kontrolou zo strany odborových organizácií
- zamestnanci v prípade konfliktu so zamestnávateľom majú možnosť získať účinnú podporu aj zo strany politických subjektov
- oznamovatelia sú často vystavení zhoršenej pracovnej atmosfére, čelia mobingu a bossingu

Podpora oznamovateľom :

- predovšetkým v rovine informácií resp. psychologickej pomoci
- iba výnimočne zamestnávateľ bude postupovať v rozpore so zákonom
- súdne spory pri prepustení sú menej časté resp. pravdepodobné
- predpokladám obranu oznamovateľa skôr vo forme diskriminačnej žaloby
- existuje relatívne vysoká pravdepodobnosť dohody so zamestnávateľom

B) Súkromná sféra

- zamestnávateľa v súkromnom sektore nezriedka preferujú *de facto* pracovno-právnu likvidáciu sťažovateľa pred samotným riešením signalizovaného/oznámeného problému
- zamestnanci sú konfrontovaní s účelovými, cielenými a nezriedka aj brutálnymi protiprávnymi praktikami
- účinná kontrola a podpora oznamovateľa zo strany odborových organizácií nie je reálna
- v korelácii s ekonomickou silou týchto súkromných subjektov so stúpajúcim počtom zamestnancov sa spočiatku jednoduché a hrubé nátlakové praktiky spravidla menia na vysoko profesionálne aktivity s podporou renomovaných právnych kancelárií
- využívajú sa aj vysoko sofistikované postupy k zbavovaniu sa nepohodlných zamestnancov

Podpora oznamovateľom :

- primárne budú odkázaní na kvalifikovanú právnu pomoc
- pracovnoprávne spory sú veľmi zdĺhavé a predstavujú vysoké finančné riziko
- zamestnávateľ nešetří prostriedkami na vedenie resp. predlžovanie sporu
- urovanie sporu mediáciou môže byť vhodnou alternatívou riešenia situácie

V praktickej činnosti Úradu by som sa teda snažil o špecifický prístup k týmto dvom skupinám oznamovateľov, pretože dôležitou súčasťou účinnej ochrany oznamovateľa bude aj predikcia ďalších krokov a postupu zamestnávateľa ako aj identifikácia účelovej perzekúcie oznamovateľa. V štátnej a verejnej správe budú tieto kroky spravidla ľahšie čitateľné a ochrana oznamovateľa účinnejšia. V súkromnej sfére bude veľmi náročné ochrániť oznamovateľa pred represiami zo strany zamestnávateľa. Tieto subjekty vykazujú vo svojich postupoch typické črty a charakteristiky mafiánskeho typu organizácie a fungovania. Vytvárajú si svoje vlastné pravidlá činnosti, nezriedka za hranicou slovenských právnych predpisov, či zákonníka práce.

Predpokladám, že činnosť Úradu sa postupom času sústreďí na rastúci počet oznamovateľov zo súkromnej sféry, voči ktorým budú naďalej vedené veľmi intenzívne kroky zo strany ich zamestnávateľov. Základným predpokladom tohto nárastu však bude, aby ochrana chráneného oznamovateľa bola reálna a uveriteľná.

Naopak po vyvedení prvých postihov zo strany Úradu a po ich následnom zosobnení zodpovedným zamestnancom v štátnom a verejnom sektore (za ich protiprávne kroky v mene zamestnávateľa voči chráneným oznamovateľom) budú takéto prípadné represie a útoky v štátnej a verejnej správe už iba sporadické ba až vyslovene unikátne.

2) Regionálne aktivity a pôsobnosť

Sídлом Úradu je Bratislava, ktorá je vo výrazne asymetrickej pozícii voči ostatným regiónom a oblastiam Slovenska. Potenciálny oznamovateľ protispoločenskej činnosti však má značnú preferenciu osobnej diskkrétnej komunikácie o probléme, ktorý existuje u jeho zamestnávateľa, preto predpokladám v budúcom roku vytvorenie siedmich regionálnych centier v týchto mestách : Piešťany, Nové Mesto nad Váhom, Topoľčany, Zvolen, Ružomberok, Poprad a Košice.

Voľba týchto miest logicky súvisí s lokalizáciou pracovnoprávných súdov, pretože v mnohých prípadoch chránený oznamovateľ bude nútený využiť inštitút súdnej žaloby na svoju obranu prostredníctvom niektorého z príslušných ôsmich špecializovaných súdov. Aktívne by ponúkali alternatívny priestor pre mediáciu so zamestnávateľom. Regionálne centrum by mohol zastrešovať regionálny koordinátor s určitými mediátorskými schopnosťami resp. praxou. Toto by umožňovalo sústrediť sa hneď v úvodnej fáze na možnosti nekonfliktného riešenia a prípadne by aj zamedzilo eskalácii konfliktu medzi chráneným oznamovateľom a jeho zamestnávateľom.

Regionálne centrá okrem toho budú prirodzenými centrami pre podporu a komunikáciu s chránenými oznamovateľmi, ako aj pre zvýšenie informovanosti verejnosti o činnosti Úradu. Primárne sa budem usilovať o zriadenie detašovaného pracoviska v Košiciach, kde sídli aj Národný inšpektorát práce.

3) Informovanosť verejnosti

V súčasnosti ešte neexistuje žiadny subjekt, ktorý by mal za úlohu zvyšovať povedomie verejnosti o účele a zmysle chráneného oznamovania, inšpektorátom práce táto činnosť zo súčasného zákona nevyplýva. Úvodnú informačnú kampaň by som postavil na téze, že je najvyšší čas nastoliť zákonnosť a poriadok aj vo väzbe na nadchádzajúce tridsiate výročie nežnej revolúcie z roku 1989. V princípe každý zamestnanec na Slovensku dostane možnosť resp. príležitosť veľmi efektívne začať riešiť antispoločenské aktivity svojho zamestnávateľa. Zásadným spôsobom plánujem zmeniť úroveň informovanosť verejnosti o účele a zmysle chráneného oznamovania protispoločenskej činnosti najmä prostredníctvom informácií o konkrétnych aktivitách i príbehoch chránených oznamovateľov.

Ako jeden zo sekundárnych vysoko účinných efektívnych spôsobov komunikácie s potenciálnymi oznamovateľmi protispoločenskej činnosti budem presadzovať úzku spoluprácu s odborovými zväzmi, ako aj s Konfederáciou odborových zväzov.

Záver

Uvedomujem si, že nie všetky body mojej koncepcie kreovania Úradu sú v súlade s už doteraz pripravenými materiálmi a tabuľkami. Asi ani nebolo možné pri tvorbe zákona nastaviť vopred všetky procesy a parametre tak, aby nebolo potrebné sa od nich v budúcnosti odchyliť. Predseda Úradu resp. jeho vedenie by malo byť schopné prísť s novými aj neortodoxnými riešeniami, aby Úrad potvrdil opodstatnenosť svojej existenciu predovšetkým tým, že prinesie na Slovensku zreteľný pokles protispoločenskej činnosti vrátane korupcie.

Neskromne si dovoľím poznamenať, že moje doterajšie profesionálne pôsobenie a získané skúsenosti ma priam predurčujú k tomu, aby som tento dôležitý a významný Úrad konštituoval ako veľmi účinnú a efektívnu hradbu proti antispoločenským aktivitám zamestnávateľov v Slovenskej republike.

V Bratislave 24. september 2019

Ing. Viktor Pokojný